

3. *Orsodaene cerasi* L. ab. *Horváthi* LACZÓ, nov. ab.

Ab. *glabratae* PANZ. similis, sed differt: elytris utrinque macula subbasali flavotestacea ornatis.

Hungaria sept.-occ.: pagus Bolesó (Com. Trencsén).

Olyan mint az ab. *glabrata* PANZ., feje és előtora sárgás-vörös, a szárnyfedők pedig feketék, de mindegyiknek töve mögött egy-egy sárgás-barna folt van.

Előfordul Bolesó környékén (Trencsén-vármegye).

Ezt az új fajváltozatot DR. HORVÁTH GÉZA nemzeti múzeumi osztályigazgató tiszteletére neveztem el.

4. *Crioceris asparagi* L. ab. *Brancsik* LACZÓ, nov. ab.

A typo differt: elytris flavis, macula humerali, sutura et fascia transversa postica viridi-coeruleis.

Hungaria sept.-occ.: pagus Bolesó (Trencsén-vármegye).

A törzsfajtól abban tér el, hogy a szárnyfedők sárga színe erősen tért foglal, úgy hogy csak egy-egy vállfolt, a varrat és a rövid hátsó harántesík zöldes-kék.

Előfordul Bolesó környékén (Trencsén-vármegye.)

Ezt az új fajváltozatot DR. BRANCSIK KÁROLY, kir. tanácsos, megyei főorvos, tiszteletére neveztem el.

Magyarország pillangói.

Irtá: † A. AIGNER LAJOS.

XL.

VII. CSALÁD: HESPERIIDAE.

Ez a család jól megkülönböztetett csoportot alkot, melynél különösen a szárnytartás a többi pillangótól lényegesen elütő, egyesek (pl. *Thanaos Tages*) nyugalomban fedélszerűen összehajtván tartják.

Az idetartozó pillangók feje nagy, homloka széles és gömbalakú szemük nagy. A szem és a csáp között hajpamat van, a csáp hosszú, fokozatosan megvastagodott, bunkója a végén kihegyezett, orsószerű. Mind a hat láb jól kifejlődött, az elülső lábszár nyujtvánnyal, a hátsó két pár tüskével fegyverzett. A hátsó szárny elülső szegélye mentén mindig megvastagodott.

A hernyó orsóalakú, finoman szőrözött. Többnyire összeszőtt levelek közt él és fűszálak vagy levelek közt laza szövedékben alakul át. A báb legtöbb esetben megnyult és szövedékében farával és áthúzott fonállal megerősített.

Ebből a családból a palearktikus tájban 13 nem él, melyek közül Magyarországon nyolcz fordul elő, utóbbiakat következőképen választhatjuk szét.

A nemek meghatározó kulcsa:

1.	A rojt nem tarkázott	2
—	A rojt feketével tarkázott	7
2.	A potroh megnyult, a hátsó szárny zugát jóval meghaladja	3
—	A potroh rövid, a hátsó szárny zugán nem vagy alig terjed túl	4
3.	A csáp rövid, bunkója hosszúkás, az elülső szárny középsejtje egyenesen lezárt.	
		1. <i>Heteropterus</i> .
—	A csáp az elülső szárny félhosszát éri el, bunkója vastag, hirtelen kihegyezett, mindkét szárny középsejtje nagy, meg lehetős egyenesen lezárt.	
		2. <i>Pamphila</i> .
4.	A felület vöröses-sárga	5
—	A felület sötétbarna vagy szürke	6
5.	A csáp bunkója röviden kihegyezett, a tapogató utolsó íze felálló, meg lehetős karcsú.	
		3. <i>Adopaea</i> .
—	A csáp bunkója hosszúkás, hegye vékony, kampószerűen lehajló.	
		4. <i>Augiades</i> .
6.	Az elülső szárny kihegyezett; a csáp rövid, hirtelen megvastagodott, bunkója hosszúkás, hajlított.	
		5. <i>Parnara</i> .
—	Az elülső szárny lekerekített. A csáp az elülső szárny félhosszát éri el, bunkója megnyult orsóalakú, kissé hajlított.	
		8. <i>Thanaos</i> .
7.	A csáp bunkója tojásforma; a tapogató a homlokot szemhosszal túlhaladja. Az elülső szárnyon üvegszerű foltok vannak, a hátsó szárny fogazott.	
		6. <i>Carcharodus</i> .
—	A csáp bunkója hosszúkás, kissé hajlított, csúcsa lekerekített. Az elülső szárny fehér foltokkal díszített, a hátsó szárny nem fogazott.	
		7. <i>Hesperia</i> .

1. nem : *Heteropterus* Dum.

A csáp rövid, bunkója hosszúkás, az elülső szárny középsejtje egyenesen lezárt, az elülső lábszáron nincsen nyujtvány, a potroh hosszú, a hátsó szárny zugát meghaladja.

A hernyó fűféléken él. A báb nyulánk, elül kissé szögletes.

A palearktikus tájban két fajta él, melyek közül az egyik hazánkban is előfordul.

1. *Heteropterus Morpheus* PALL.

PALLAS, Reisen in versch. Prov. d. russ. Reiches. I. 1771, p. 471. — *Steropes* SCHIFFERMILLER & DENIS, Syst. Verz. d. Schmetterl.

d. Wiener Gegend. 1776, p. 160. — ESPER, Die europ. Schmetterl. in Abbild. t. 41, f. 1, t. 80, f. 4. — *Aracanthus* FABRICIUS, Genera Insectorum. 1777, p. 271. — *speculum* SCHRANK, Fauna Boica. II, 1, 1801, p. 161.

A szárnyak sötétbarnák, az elülső szárny csúcsa előtt néhány világos-sárga folttal. Alul az elülső szárny barna, csúcsa sárgaszélű, előtte néhány sárga folttal, a hátsó szárny sárga, feketés-barna keretű fehéres-sárga tojásforma foltokkal. A nőtények felül kissé világosabbak. Kifeszítve 32—35 mm.

Hazánkban elterjedt, de aránylag kevés helyen figyelték meg és úgylátszik a tengermelléken és a Balkán-félsziget nyugati részében egyáltalában nem fordul elő. Különösen erdei nedves réteken vagy állóvizek körül június közepétől július végéig nem ritka. Repülése lomha, ugrásszerű.

Kevéssé változó faj, de akad ritkán oly példány, a melyen az elülső szárny sárga foltjai hiányzanak vagy olyan példány, amelyen a foltok megnagyobbodtak. A nőtény hátsó szárnyán némelykor több folt mutatkozik, ritkán pedig a nőtény teste sárgás.

A hernyó zöld, apró fekete szemölcsessel sűrűn borított, hátán világosszélű fekete és oldalt sárgás vonal fut végig. Hossza 25 mm. A báb elül kissé szögletes, színe halványzöld, feje vöröses.

Hazai termőhelyei: Budapest VI. 10—VII. 20, Pészér, Nagyvárád, Püspöktördő, Pécs VI. 29—VII. 29, Csákvár, Szaár, Csolnok, Sopron VII—VIII, Pozsony VII, Kocsócz, Kolozsvár, Baziás VI. 24, Vrdnik, Vinkovce.

A szomszéd országok közül Alsó-Ausztriában (június—július) és Galicziában fordul elő.

Elterjedési köre Kasántól Kisázsiaiig és Páristól Koreáig nyúlik.

2. nem: *Pamphila* Wats.

(*Carterocephalus* LED.)

A csáp felényi oly hosszú mint az elülső szárny, bunkója vastag, hirtelen kihegyezett. Mindkét szárny középséjé nagy és meglehetősen egyenesen lezárt. A potroh hosszú, sűrűn szőrös. Az elülső lábszáron nincsen nyulvány.

A hernyó hengeres, finom szőrökkel fedett, feje gömbalakú. Többnyire fűféléken található. A báb hosszúkás, csáphüvelye hegyesen megnyújtott.

A palearktikus tájban 8 faja él, melyek közül kettő hazánkban is előfordul.